

استاد ESTAD

ESKİ TÜRK EDEBİYATI ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

[Journal Of Old Turkish Literature Researches]

Prof. Dr. Abdulkerim Abdulkadiroğlu Armağanı

E-ISSN: 2651-3013

Cilt: 5 Sayı: 3 Aralık 2022

ss. 918-924

BİR İLKE ADAMI:

PROF. DR. ABDULKERİM ABDULKADİROĞLU

“ İyi bilirdik. ”

Yavuz BAYRAM*

1980'li yılların sonlarına doğruydum. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Türk edebiyatının temel yapıtaşları sayılabilecek şiir kitapları, romanları, şair ve yazarları hakkında kitaplar hazırlatıp çay parası denecek kadar ucuz fiyata okurlarla buluşturuyordu. Biz de geleceğin edebiyatçıları olma hayâliyle harçlıklarımızı biriktirip fırsat buldukça tanzim satış bürolarını ziyaret ediyor, kendimizce önemli gördüğümüz kitapları satın alıp kütüphanelerimizi zenginleştirmeye çalışıyorduk.

Merhûm Hocam Abdulkerim Abdulkadiroğlu ile gıyabî tanışmam da bu vesileyle oldu. “Mehmet Âkif Ersoy'un Makaleleri”ni yine çay parasına denecek bir fiyata almıştım. Makaleleri, dikkat çekici yerleri işaretleyerek, zaman zaman notlar alarak okudum; ama kitabın yazarları o zaman çok ilgimi çekmemişti.

Aradan uzunca bir zaman geçmiş; mezun olduktan sonra Edebiyat ve Türkçe öğretmenliği yapmış, yüksek lisans öğrenimimi bitirmiş, araştırma görevlisi olarak doktora tezimi savunma aşamasına gelmişim. Enstitüm Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde; ama danışman hocam Gazi Üniversitesi'ndeydi.

* Prof. Dr. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretim üyesi.

Savunma sınavı için Ahmet Mermer Hoca'nın jüri öneri formuna yazdığı isimlerden biri Abdulkerim Hoca idi. "Abdulkerim Hoca kimdi? Nasıl bir adamdı? Savunmada nasıl bir tavır sergilerdi?" diye hesap kitap yaparken mesai arkadaşım Avni Hoca'nın danışman hocası olduğunu öğrendim.

Hoca'nın jürimde olduğunu öğrenince Avni Hoca'nın ilk tepkisi ne idi tam olarak hatırlamıyorum; ama değerlendirmelerinden benim kafama takılan bir değerlendirme vardı. Abdulkerim Hoca, teknolojiye pek mesafeli bir hoca imiş. O kadar ki daha cep telefonu bile kullanmıyormuş. Bu, benim için önemli bir sorundu. Zira ben bilgisayarla ilgili teknolojilerin alanımız için ne kadar önemli fırsatlar sağlayabileceğini ortaya koymakla övünüyor; tezimdiki yüz binlerce veriyi yüzlerce tablo ve grafikte işlemiş olmakla büyük bir iş başardığımı düşünüyordum. Bana göre bir araştırmacının bilgisayar teknolojilerini kullanmaksızın, onlarca yıl uğraşsa bitiremeyeceği işler yapmıştı.

Buna karşın Abdulkerim Hoca, teknolojiye mesafeli bir hoca imiş. Zaten, alanla ilgili birçok eksiğim vardı; zamanımın çoğunu yeni yöntemler ve teknolojiler peşinde harcamıştım. Oysa Abdulkerim Hoca, geleneksel yol ve yöntemlere daha çok güveniyor, yeni yöntemlere ve özellikle de teknolojiye kuşkuyla yaklaşan bir hocaymış. Ahmet Hocama bir şey diyecek hâlim yoktu. Avni Hoca, endişelerimi ne kadar fark etti hatırlamıyorum; ama Abdulkerim Hoca'nın ne kadar cömert, ne kadar adaletli, ne kadar titiz olduğundan bahsettiği aklımda kalmış.

Amasya'yı gezerken Abdulkerim Hoca, ikide bir "*Söyle bakalım Yavuz. Sen eski edebiyatçı olacaksın.*" diye başlayıp üstüste sorular sordukça sadece heyecandan değil korkudan da dilim tutuluyor, doğru dürüst cevap vermeme beklemeden Hoca cevabı bizzat veriyordu. Akçaabat köftesinin sırrı, Sultan Bâyezid Camii'nin girişindeki sütunlar, semâver kelimesinin kökeni ve yapısı...

Bu arada Samsun'da kaldıkları otelin ücretinin dolarla ödendiğini öğrenince rahatsız olmuş, herhangi bir misafirhanede kalabileceklerini söyleyerek başka bir yer ayarlamamı istemişti. Bu işle eşim ilgilenmiş, DSİ'nin misafirhanesinden yer ayarlamıştı. Avni Hoca ile hocaların eşyalarını üniversitenin otelinden alıp DSİ'ye götürünce Abdulkerim Hoca pek rahatlamıştı.

Savunma sınavım, bana çok uzun ve zor gelmişti. Süreçte ne kadar zor işler başardığım yanında ne kadar kolay işleri başaramamış olduğumu da gördüm. Söz gelimi şakâyığı dağ lâlesi olarak görmüş; ama İsmâeddîn Ahmed Efendi'nin Şakâyık'ını görmemişim. Hoca, bu noktadaki eksiklerimi

gördüğünden olsa gerek, bana sık sık “*Ama sen eski edebiyatçı olacaksın.*” diye uyarıda bulunmuştu.

Bu noktada Hoca'nın her anlamdaki titizliğine bir örnek olarak bir mektubundan bahsetmek istiyorum. Tez savunmasından sonra hocalar Ankara'ya döndü. Jüri üyesi olarak düzeltmeler yaptığı ve notlar aldığı tezin kendisine ait nüshasını, tezin tesliminden önce düzeltmeleri yapabilmem için bana bırakmıştı. Ben de düzeltmeleri yaptıktan sonra tezin o nüshasını Hoca'nın istediği Mihrî Divânı eşliğinde kendisine göndermiştim.

Aradan birkaç hafta geçti geçmedi Hoca'dan bir mektup geldi. Mihrî Divânı için teşekkür ediyor olmalıydı. Nitekim mektuba teşekkürle başlamıştı Hoca; lâkin devamında aynı teşekkürü tezin ilgili nüshası için yapamayacağını vurguluyordu. Uzun zaman olduğu için çok iyi hatırlayamıyorum; ancak ben Hoca'nın azarlamasından çekinerek için kendi nüshasını göndermek için ne kadar uğraşmışsam da yanlışlığı önleyememişim. Neticede Hoca'ya üzerinde düzeltme yaptığı metin yerine yeniden çoğaltılmış bir metin ulaştırmış oldum. Mektubun devamında bazı konulardaki titizliğini ve prensiplerini Avni Hoca'nın çok iyi bildiğine işaret ediyor ve kendi nüshasını mutlaka istediğini vurguluyor; selâm ve gözlerimden öpme faslından önce “*O takdirde külâhları değişiriz. Bu olay sana bir ders olsun ve sen de böyle alış derim.*” ifadeleriyle kendisini bir kez daha tanıtıyordu. Tabii ben ne olduğunu, nasıl olduğunu anlayamamıştım. Oysa Hoca'nın, “*Bak Yavuz, senin tezden ne öğrendim biliyor musun?*” sorusuna yine kendisinin verdiği “*Bilgisayarın bizim alan için çok önemli olduğunu öğrendim.*” cevabıyla aramızda güzel bir diyalogun başladığını sanıyordum. Hoca'yı nasıl ikna edeceğimi bilemiyordum; hatta şimdi nasıl ikna olduğunu hâlâ hatırlamıyorum.

Aradan ne kadar zaman geçti hatırlamıyorum. Ankara'ya Ahmet Hocamın yanına gittiğim bir sefer olmalı, Abdulkerim Hoca “*Bu gece bir yere gitmiyorsun, akşam bendesin.*” demez mi? Ne diyebilirdim ki? Cep telefonu bile kullanmayan Hoca, bilgisayar almış. Akşam bilgisayar da ben kuracakmışım. Aklıma Avni Hoca'nın uyarısı geldi: “*Olur da bir gün Abdulkerim Hoca'nın evine gidecek olursan, karnın mutlaka aç olsun. Zira Hoca tok mok dinlemez, zorla yedirir.*”

Akşam endişeyle Hoca'nın evine gittim. Önce çorbadan, yemeğine, tatlısına, meyvesine kadar süren yemek faslı ile karnımı doyurdu. Yemekte içimden “*Ya aç gelseydim?!*” geçiriyorken yemeklerin bizzat Hoca'nın elinden çıktığını öğrendim. Zaten servisi de bizzat yapmıştı. Yemek faslından sonra sıra

bilgisayar meselesine gelmişti. Aslında akşama kadar benim kafamda bir bilgisayar meselesi vardı. Çünkü bilgisayarın kurulumunda en küçük bir sorun çıkarsa üstesinden gelemeyeceğime hemen hemen emindim.

Üst kata çıktık. Bilgisayarın ekranı, kılavyesi, faresi, kasası ayrı ayrı duruyordu. Bağlantılarını yapıp bilgisayarı fişe taktım. Hoca'ya belli etmesem de gerçekten çok tedirgindim. Mahcup olacaktım. Bilgisayarın düğmesine bastım. Bilgisayar, mucizevî bir şekilde sorun çıkarmadan açılmıştı. O geceye kadar yeni toplanmış bir bilgisayarın böyle hiç sorun çıkarmadan, naz yapmadan açıldığını görmemiştim. Hoca, “*Yavuz, bize bilgisayar öğretecek.*” diye eşini de çağırdı. Dosya açmak, yazı yazmak, kaydetmek gibi basit bazı uygulamaları gösterdim. Hoca, çok mutlu olmuştu. Her hâlimden bir an evvel oturup çalışmaya başlamak için can attığı anlaşılıyordu.

Sabahleyin üniversiteye Hoca'nın arabasıyla giderken bir kamyon tehlike oluşturacak manevralar yapınca “*Bu kamyonun burda ne işi var? Saat kaç?*” diye sordu. Üniversiteye varınca bir makbuz koçanı çıkarıp yolda bana aldırıldığı notlardan yararlanarak makbuzu doldurup imzaladı. Sonra da ilerdeki polisleri gösterip “*Bunu şu polislere götür. Benim gönderdiğimi söyle. Onlar ne yapacaklarını bilir.*” dedi. Ben tam anlamış olmasam da tabii ki Hoca'nın dediğini yaptım. Meğer Hoca, fahrî trafik müfettişiymiş ve yanlış zamanda, yanlış yerde, yanlış manevralar yapan kamyonu ceza yazmış.

Hoca ile bir başka görüşmemiz de 2005 yılındaki Burdur Sempozyumu'nda olmuştu. Benim ilk sempozyumumdu. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, 33-A kadrosunda olduğumuz hâlde, 70 kadar arkadaşımınla birlikte benim de ilişigimi kesmişti. Henüz Millî Eğitim Bakanlığı'na öğretmen olarak da dönememiş; ama akademisyenlik hayallerimden de vazgeçmemiştim. Beni üniversiteden atanların karşısına daha güçlü olarak çıkacaktım. Avni Hoca,

Amasya Millî Eğitim Müdürü olmuştu. Vali Bey, Amasya'ya katkı sağlayacak birtakım faaliyetler gerçekleştirmek istiyordu. Kendi kendime karar verdim. Burdur Sempozyumu'na katılacak, bir sempozyumun nasıl gerçekleştirildiğini, neler yapmak gerektiğini bizzat gözlemleyecek, notlar alacak ve Amasya'da da sempozyum düzenlenmesini önerecektim. Böylece ben de akademik camiadan uzak kalmamış olacaktım.

Ankara'ya yalnız gitmiş; oradan Burdur'a Ahmet Hoca ve Abdulkerim Hoca ile gitmiştik. Ahmet Hoca, Samsun'da olduğu gibi Abdulkerim Hoca'nın her türlü titizliği karşısında gayet sabırlı ve anlayışlıydı. Benim için Abdulkerim Hoca da Ahmet Hoca güzel örnekler oluşturuyordu. Burdur'da hocalarla gezdik,

sunumlara katıldık, yemekler yedik. Üniversiteden ayrılmış olduğum bir dönemde hocaların gölgesinde bulunmanın saadetini ve güvenini iliklerime kadar hissetmişim. Sempozyumda “Burdur’un ve Dîvânların Gülü” başlığıyla yaptığım sunum, akademik hayatımın ilk bildirisiydi.

Yine kendisi küçük soğuğu büyük bir şubat günü acı bir haber aldık. Abdulkerim Hoca, kalp krizi geçirmiş ve vefat etmişti. Ne kadar âni, ne kadar acı idi. Avni Hoca ile cenazesi için İstanbul’a gittik. Marmara Üniversitesi Camii’nde namazını kılındıktan sonra ebedî âleme uğurladık. İyi bilirdik; iyilerle, iyi muamele görsün inşallah. Vefatı ardından 2009’un Mayıs ayında Atabey Kılıç Hoca’nın önderliğinde Kayseri’de “Prof. Dr. Abdulkerim Abdulkadiroğlu Hatrasına IV. Klasik Türk Edebiyatı Sempozyumu” düzenlendi. Hoca, hayırla yâd edildi, bildiriler sunuldu. Ben de “Eski Anadolu Türkçesi Dönemine Ait Bir Hikâye Mecmûası: Yüz Hikâyet” başlıklı bir bildiri sundum.

Hoca’nın vefatından bir, doktoramı bitirdikten altı yıl sonra Hitit Üniversitesi’nde öğretim üyesi olarak göreve başladım. Bir sonraki yıl da doçentlik başvurusu yapmışım. Doçentlik sözlü sınavında jürideki hocaların iyi niyetli ve kolaylaştırıcı yaklaşımlarına rağmen çok heyecanlı ve endişeliydim. Evet, çok ve titiz çalışmışım; ama doktora savunmamda farketmişim gibi çok da eksikim vardı. Artık neyi bildiğime bakıp gururlanacak hâlim kalmamıştı. Tersine bilmediklerime bakıp câhilliğime hayret ediyordum. Şimdi herşey berbat olabilir, her biri alanımın saygın hocaları karşısında mahcup olabilirdim. Muhtemel olan da bu idi.

Mensur metin olarak Sinan Paşa’nın tazarrunâmesinden aşkla ilgili bir paragraf okudum. Sonra bir gazel, gazelin vezni, gazeldeki edebî sanatlar, kelimeler, kavramlar, kaynaklar, yurt içindeki kütüphaneler, yurt dışındaki kütüphaneler, yayınlar... Hemen her soruda Abdulkerim Hoca aklıma geliyordu. Hele bazı sorularda durup önce bir Fâtiha okumayı, sonra cevap vermeyi düşündüğüm bile oluyordu. Çünkü doktora savunmasında ve sonrasındaki eleştirileri ve önerilerinin ne kadar önemli olduğunu ve bana ne kadar katkı sağladığını yaşayarak görüyordum.

Tam anlamıyla cevaplayamadığım soru da oluyordu; ama hocaları kızdıracak kadar da kötü değildim. Hocalar da biraz görmezden geliyordu sanırım. “*Ne çok şey öğrendim!*” acemiliğinden “*Ne çok şey bilmiyormuşum!*” eşliğine geçmişim. “*Doktor unvanı alınır, doçentlik unvanını hocalar verir.*” sözünün sırrına da vâkıf olmuşum. Zira hocalar, farklı bir yaklaşımla, istedikleri anda beni dut yemiş bülbüle döndürebilirlerdi. Neticede karşımda Prof.Dr.Mine

Mengi, Prof.Dr.Kemal Yavuz, Prof.Dr.Zehra Toska, Prof.Dr.Atabay Kılıç ve Prof.Dr.İskender Pala'dan oluşan bir jüri vardı.

Ahmet Hoca'nın uyarılarını da dikkate alıp hocaların her sözüne, her eleştirisine cevap yetiştirme yarışına girmedğim hâlde British Museum ile British Library ayrımı meselesi de sözlü sınav esnasında kendiliğinden çözülmüştü. Bununla birlikte sınavdan *İlm bir lücce-i bi-sâhildir / Anda 'âlim geçinen câhildir* mısralarının künhüne vâkıf olarak çıktım. Jürideki hocalar yanında Ahmet Hilmi İmamoğlu'nu, Ali Osman Coşkun'u, Ahmet Mermer Hoca'yı, Abdulkerim Hoca'yı âlim geçinenlerden olmadıkları için daha çok sevdim. Annemle babamdan başka üzerimde ne çok insanın emeği varmış? Yusuf Ziya Hoca, Ömer Hoca, Ayhan Hoca, Enver Hoca, Nazan Hoca, Osman Kemal Hoca, Celâl Hoca, Mustafa Hoca... Saymakla bitmez. Ölenlere rahmet, kalanlara selâmet...

Yine gelelim Abdulkerim Hoca'ya. *"Hoca'nun en belirgin özelliği neydi acaba?"* diye düşününce tek bir kelimeyle işin içinden çıkmak mümkün değil. Disiplinli, titiz, prensipli, azimli, cömert, merhametli, düşünceli, nezaket ehli, esprili, dindar... Hoca disiplinli ve prensip sahibiydi ve prensiplerinden kolay kolay taviz vermezdi. Buna karşın merhametli ve anlayışlı olduğuna da şahitliğim vardır. Hoca, aynı zamanda çok yönlü çalışan, titiz, düşünceli ve cömert bir insandı. Üniversiteden ayrılmış olmama çok kafa takmıştı; fırsat buldukça moral verir, ikramda bulunur, hediye alırdı. Özellikle resmî dairelerle ilgili işlemler için *"Aklında bulunsun, böyle durumlarda önce kendini tanıtacak, akademisyen olduğunu belirtecek; sonra talebini söyleyeceksin."* diye yol göstermişti.

Bu vesileyle başka birçok güzellik gibi Abdulkerim Hoca'yı tanımama da vesile olan Prof.Dr. Ahmet Mermer Hocama sağlık, selâmet; merhûm Hocamıza rahmet diliyorum. Hakkındaki hüsn-i şehâdetler ve duâlar makbûl olsun;

kabri ferâh, mekân-ı dâ'imîsi cennet olsun, ihtiyacınca merhamet görsün inşallah.

Prof. Dr. Abdülkerim ABDÜLKADİROĞLU
P. K. No. 999 - Bahçelievler/ANKARA
Tel. No. 1 312 831140 E - Posta No. 499466

Ankara 18.07.2021

Sevgili Yavuz,

Buğün pakisi için Önce 11.07.2021'de Ankara'dan
mevki'ye bir kere yazmıştım. Bu yazıyı okuduğunuz
Ancaz ayarladığımı biliyorsunuzdur.
Siz de yazdığınız gibi, ben de yazdığım ve
okuduğum bu yazıya nisha değil Önce iş
sonu acele olarak bu yazıyı yazdım. Bu işi yaparken
A. Abdülkadiri yazdığınızda. Önce yazdı A. Abdülkadiri
Siz de yazdınız. Kısaklıkta yazdım. Ancak yazdım. Dışta
yazdım bir kere, ancak yazdığınız gibi yazdım. Bir
okumak bir yazdım yazdım ve yazdım. (A. Abdülkadiri)
Okuduğum bu yazıyı okuduğum. Bu yazıyı yazdım
yazdım. Bu yazıyı yazdım. Yazdığınız yazıyı yazdım.
Okuduğum bu yazıyı okuduğum. Yazdığınız yazıyı yazdım.
Okuduğum bu yazıyı okuduğum. Yazdığınız yazıyı yazdım.
Okuduğum bu yazıyı okuduğum. Yazdığınız yazıyı yazdım.
Okuduğum bu yazıyı okuduğum. Yazdığınız yazıyı yazdım.
Okuduğum bu yazıyı okuduğum. Yazdığınız yazıyı yazdım.

Doç. Dr. Abdülkerim ABDÜLKADİROĞLU
Mah. Gölbaşı - Çiğdemli
10660 - ANKARA Nispetiye Sok. 9/23
Dikmen-Ankara

Sayın Dr. Yavuz Bayram
Eğitim Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
Arastırma Görevlisi

AMASYA